

розумового та фізичного розвитку дитини має м'яч. Він є дуже зручним і динамічним ігровим предметом для дитини. Основу більшості спортивних ігор становлять ігрові дії з м'ячем. Багатосторонній вплив на психофізичний розвиток дітей за допомогою ігрових завдань із м'ячем проявляється у розвитку координаційних рухів, сили кистей рук, а, отже, й у цілеспрямованому впливі на кору головного мозку [1].

В іграх з поділом на команди (футбол, баскетбол тощо) дітям, об'єднаним у єдиний колектив, необхідно узгоджувати свої дії з іншими, разом планувати роботу, домовлятися у процесі спільної діяльності. Такі ігри привчають дітей досягти спільної мети, працювати разом, виробляти тактичні взаємодії. Елемент суперництва, який майже завжди присутній у спортивних іграх, також має велике значення – діти навчаються змагатися та добиватися перемоги.

**Висновок.** Таким чином, у різнобічному фізичному розвитку та розумовому вихованні дітей дошкільного віку дуже велику роль відіграють рухливі ігри та їх різновид командні спортивні ігри. Вони відбираються з огляду на зацікавленість дитини, вік, інтереси, а також стан здоров'я.

#### **Список використаних джерел:**

1. Богініч О.Л., Бабачук Ю.М. Рухливі ігри та ігрові вправи з елементами спортивних ігор для дітей старшого дошкільного віку: методичний посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 224 с.
2. Карасевич С.А. Гра як засіб для гарного емоційного настрою у дітей дошкільнят. Ел. Збірник: «Спортивні ігри в розвивальному просторі ЗДО: досвід, проблеми, перспективи розвитку». 2020. С. 99-101.
3. Кривда В.С. Створення умов для навчання дітей ігор та ігрових вправ спортивного характеру. Ел. Збірник: «Спортивні ігри в розвивальному просторі ЗДО: досвід, проблеми, перспективи розвитку». 2020. С. 13-16.
4. Пронь Л.Г. Теоретичні аспекти використання спортивних ігор у практичній діяльності ЗДО з фізичного виховання дітей дошкільного віку. Ел. Збірник: «Спортивні ігри в розвивальному просторі ЗДО: досвід, проблеми, перспективи розвитку». 2020. С. 37-40.
5. Малахова О.Г. Комплексне використання спортивних ігор у фізичному вихованні дітей старшого дошкільного віку. Ел. Збірник: «Спортивні ігри в розвивальному просторі ЗДО: досвід, проблеми, перспективи розвитку». 2020. С. 72-76.

## **КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО ОЗДОРОВЧО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

**Хуртенко Оксана, Поляков Валентин**

*Вінницький державний педагогічний університет  
імені Михайла Коцюбинського*

**Резюме.** У статті визначено сутність компетентнісного підходу, визначено компетентнісний підхід як новий підхід до побудови професійної

освіти та навчання. Проаналізовано базові та ключові компетенції. Розглянуто основні компоненти структури професійної компетентності.

**Summary.** The article defines the essence of the competence approach, defines the competence approach as a new approach to the construction of professional education and training. Basic and key competencies were analyzed. The main components of the structure of professional competence are considered.

**Актуальність проблеми.** Реформування вищої освіти в Україні ґрунтується на оновленні змісту освіти з урахуванням вимог і потреб соціуму. В Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті зазначено, що «підготовка педагогічних працівників, їх професійне удосконалення – важлива умова модернізації освіти». Можливості підготовки фахівців у професійній освіті, на нашу думку, використовуються не повною мірою. Більшою мірою зустрічаються репродуктивні методи навчання, необ'єктивні критерії оцінки рівня сформованості компетенцій, які не відображають нових вимог державного освітнього стандарту вищої професійної освіти третього покоління.

Сучасній школі потрібні вчителі фізичної культури, які володіють новітніми оздоровчими технологіями, креативні, комунікабельні, артистичні та творчі особистості, які постійно самовдосконалюються і знаходяться в пошуку нових ідей, спрямованих на розв'язання освітніх і виховних завдань шляхом використання фізичних вправ. Оволодіння здатністю застосовувати технології рекреації й оздоровчого фітнесу на уроках і в позакласній роботі дозволить майбутнім учителям фізичної культури досягнути й підтримувати певний рівень фізичної підготовленості учнів, розвивати їх рухові здібності, підвищити їх інтерес і зацікавленість до предмету «Фізична культура».

**Мета** – охарактеризувати компетентнісний підхід як основу підготовки студентів до оздоровчо-рекреаційної діяльності.

**Методи дослідження:** аналіз літературних джерел.

**Результати дослідження.** В даний час використання компетентнісного підходу в професійній підготовці дозволяє реалізувати педагогічні умови системно, із застосуванням найбільш адекватних, з погляду змісту компетентності як якості особистості, засобів, методів і форм організації навчально-виховного процесу [6].

Компетентнісний підхід передбачає замінити систему обов'язкового формування знань, умінь і навичок комплексом компетенцій, які формуватимуться у студентів на основі оновленого змісту й у процесі їхньої діяльності. Отже, можна сказати, що саме компетентнісний підхід є тим новим підходом до побудови професійної освіти та навчання, з позицій якого здійснюватиметься модернізація освіти [5].

Сутність компетентнісного підходу полягає у пріоритетній орієнтації на такі цілі – вектори освіти, як навчальність, самовизначення (самодетермінація), самоактуалізація, соціалізація та розвиток індивідуальності [4].

Адресовані студенту завдання за умов компетентнісного підходу стимулюють його особистісну, інтелектуальну активність, спрямовують його

навчальну діяльність. Отже, здійснюється не лише врахування індивідуально-психологічних особливостей студентів, а й подальший розвиток їх пізнавальних процесів, особистісних якостей, діяльних характеристик [1].

Компетентнісний підхід є одним із найактуальніших у сучасній педагогіці, оскільки він повною мірою забезпечує нові вимоги до професійної підготовки випускників вищої школи. Разом з тим, теоретичний аналіз проблем компетентнісного підходу показав, що в науці не склалося єдиного розуміння структури та механізмів здійснення освітнього процесу на основі даного підходу [6].

З позицій компетентнісного підходу при підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури та спорту необхідно замінити систему обов'язкового формування знань, умінь і навичок комплексом компетенцій, які формуватимуться у студентів на основі оновленого змісту й у процесі моделювання їхньої професійної діяльності.

Акцентування уваги вченої спільноти на поняттях «компетенція», «компетентність», «компетентнісний підхід» пояснюється такими причинами: необхідністю створення нової концепції освіти, яка відобразить запити творчої особистості та нові вимоги суспільства до професійних якостей, знань і вмінь; інтеграційними процесами; орієнтацією вищої освіти на формування у фахівця не лише предметних, а й «надпредметних» компетенцій, що забезпечують його здатність до самовдосконалення й об'єктивної оцінки своєї діяльності.

Розглядаючи професійні компетенції, дослідники [2, 3, 6] виділяють:

- 1) прості (базові) компетенції (сформовані на основі знань, умінь, здібностей, що легко фіксуються, що виявляються у певних видах діяльності)
- 2) ключові компетенції – надзвичайно складні для обліку та вимірювання, що виявляються в усіх видах діяльності, в усіх відносинах особистості зі світом, що відображають духовний світ особистості та зміст її діяльності.

У деяких дослідженнях є інші класифікації:

- 1) стандартні – ті, без яких неможливе нормальне функціонування особистості чи організації;
- 2) ключові – ті, що забезпечують їх конкурентоспроможність на соціально-економічному ринку, вигідно відрізняючи від аналогічних представників;
- 3) ведучі – це «створення» майбутнього, що виявляються в інноваційності, креативності, динамічності та діалогічності (кооперативності, децентрації, полікультурності).

Розглядаючи структуру професійної компетентності, дослідники, як правило, називають чотири основні компоненти. Дж. Равен виділяє такі професійні компоненти: когнітивні, афективні, вольові компоненти та компонент навичок і досвіду. Вони проявляються у досягненнях особистості, особливостях її співробітництва та виражаються у характері впливу на групу учнів. Ця модель компетентності добре відбиває специфіку педагогічної

діяльності. Г. Гончар [1] називає мотиваційний, когнітивний, діяльнісний і рефлексивний компоненти.

Усі точки зору підтверджують цінність наявності мотивів і потреб у здійсненні професійної діяльності, необхідність знань про способи педагогічної діяльності, необхідних для проектування та реалізації тієї чи іншої педагогічної технології, а також наявність умінь контролювати результати своєї діяльності та рівень власного розвитку, особистісних досягнень; сформованість таких якостей і властивостей як креативність, ініціативність, націленість на співпрацю, співтворчість, схильність до самоаналізу.

В умовах підготовки випускників фізкультурного вишу особливий інтерес для нас становлять професійні компетенції оздоровчо-рекреаційної діяльності. Опанування цих компетенцій дозволить випускнику фізкультурного ЗВО вести оздоровчо-рекреаційну діяльність відповідно до вимог нового державного освітнього стандарту третього покоління. Майбутній випускник, який володіє професійними компетенціями, пов'язаними з оздоровчо-рекреаційною діяльністю, здатний самостійно організовувати та проводити оздоровчі заняття для різних груп населення.

Формування професійних компетенцій у майбутніх фахівців може сприяти вирішенню протиріч між вимогами роботодавців до їх підготовки та необхідністю формування у них широкого професійного профілю та здібностей до швидкої адаптації в нових умовах.

**Висновок.** Отже, з позицій компетентнісного підходу при підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури та спорту необхідно замінити систему обов'язкового формування знань, умінь і навичок комплексом компетенцій, які формуватимуться у студентів на основі оновленого змісту й у процесі моделювання їхньої професійної діяльності.

#### **Список використаних джерел:**

1. Гончар Г. Проблеми вдосконалення підготовки фахівців у галузі фізичної культури й спорту. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : збірник наукових праць. 2015. № 4 (55). С. 9-14.
2. Данилевич М. Концептуальні засади професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до рекреаційно-оздоровчої роботи. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). Зб. наук. пр. Київ; 2016. № 9 (79) 16. С. 33–36.
3. Завидівська Н.Н. Концептуалізація компетентнісно-орієнтованого підходу в умовах фундаменталізації вищої фізкультурної освіти. Слобожанський науково-спортивний вісник. Харків : ХДАФК. 2010. № 4. С. 114-117.
4. Луговий В.І. Європейська концепція компетентнісного підходу у вищій школі та проблеми її реалізації в Україні. Педагогіка і психологія. 2019. № 2. С. 13–26.
5. Мартиненко В.В. Безперервна підготовка фахівців фізичного виховання і

- спорту. Педагогіка. Наукові праці. 2009. Вип. 99, Том 112. С. 11-115.
6. Хабайлюк В. Життєва і професійна компетентність студента. Обрії. №2 (39). С. 81-83.

## ШКІЛЬНИЙ ТУРИЗМ, ЯК СУЧАСНИЙ ЗАСІБ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

Чернова Олеся

*Вінницький державний педагогічний університет  
імені Михайла Коцюбинського*

**Резюме.** У статті висвітлено результати проведеного педагогічного дослідження із застосування спеціальних засобів під час проведення уроків фізичної культури за варіативним модулем «Туризм». Визначений їх вплив на рівень розвитку фізичних якостей.

**Summary.** The article highlights the results of the conducted pedagogical research on the use of special tools during physical education lessons under the variable module "Tourism" and their impact on the level of physical fitness is determined.

**Актуальність проблеми.** На сьогодні основними вимогами, що висуваються перед закладами загальної середньої освіти щодо організації навчального процесу з фізичної культури є врахування інтересів школярів, застосування сучасних засобів і методів, що буде сприяти підвищенню мотивації учнів і сприятиме поліпшенню рівня їхньої фізичної підготовленості та загального стану здоров'я [1, 2].

Туризм завжди був частиною шкільного життя, виступаючи як позакласна форма рекреації та краєзнавчої роботи. Тепер у програму з фізичної культури для учнів середніх і старших класів введений варіативний модуль «Туризм», який спрямований на розвиток фізичних якостей і спеціальних здібностей і має велике прикладне значення [3]. Дослідження багатьох авторів показує ефективність цього засобу фізичного виховання, вказуючи на функції, що він виконує – освітню, оздоровчу та виховну.

При вивченні цього варіативного модуля найбільше спостерігаються міждисциплінарні зв'язки, зокрема, з історичними та біологічними курсами навчальних дисциплін. Поєднання знаннєвого компоненту з руховим збільшує зацікавленість школярів до вивчення навчального матеріалу та тим самим підвищує ефективність навчання [4].

**Мета роботи** – визначити вплив засобів туризму на рівень фізичної підготовленості учнів 5-х класів.

**Методи дослідження:** вивчення літературних джерел з проблеми дослідження, педагогічне тестування, педагогічний експеримент, методи математичної статистики.

**Організація дослідження.** Дослідження було проведено на базі закладу